

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG.

Megjelen minden szerdán és szombaton este

Kéziratokat vissza nem adunk.

Szerkesztőség: Wekerle-tér 502.

Felolvasó szerkesztő:

Dr. Buza Barna.

Előfizetési ár: egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 10 fillér
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társánál, Wekerle-tér 502
Hirdetéseket a legutányosabb árban közlünk.

A megyebizottság.

Százszor írta, százszor mondta Kossuth Lajos, hogy a magyar közélet megtisztítását, ujáteremtését a városi és vármegyei önkormányzatban kell elkezdennünk. Ide kell bevinni a friss, becsületes levegőt, az önnálló magyar szellemet, — ha itt sikerül, akkor innen kiindulva győztesen fog bevonulni ez a szellem a most olyan szolgalelkű országyűlésbe. s újkor hajnalának hasadását fogja festeni a rég elsötétült magyar égre.

Sajnos, mint mindenben, ebben se hallgattunk a mi nagy prófétainkra, akinek pedig minden szavát, minden keserű jóslatát olyan meglepően, olyan fájdalmasan igazolják politikai és gazdasági életünk kétségbeesítő fejleményei.

Elhanyagoltuk a megyei önkormányzatot, s így lett reánk nézve ez az önkormányzat áldás helyett átok, boldogulás helyett romlás.

Nagygyá lett a főispán hatalma s közönséges kortestanyává süllyedt az alkotmányosság ősi vára, a vármegyeház

A vármegye tisztikara kortescsapattá változott, amely nem a közérdek, az igazság önzetlen szolgálataival, hanem a nemzeti akarat meghamisításában való minél határozottabb közreműködéssel szerzett magának az előmenetelre érdemeket.

S a törvényhatósági bizottság? Abból származhatna ügyelgyott karrikatúra lett, amely elhatározásra, szabad akaratra, tette nem képes, amely nem tud egyebet, mint hódolattal helyeselni a főispán s az uralkodó klikk parancsszavát. S innen van, hogy a tisztviselők választása se választás többé, hanem közönséges kinevezés: nem a megyebizottság választja, hanem egyszerűen a főispán s az egy-két uralkodó dinasztia nevezi ki őket.

Az ily kinevezett tisztviselők pedig érzik, hogy nem a közönség érdekeit kell védeniök, hanem vakbuzgó engedelmisséggel szolgálniök a klikknek, mert annak a kegyelméből élnek. És ez az okának a különben csudalatos és megfoghatatlan jelenségnek, hogy a kormány által kinevezett állami tisztviselők függetlenebbek, szabaddabak politikai tekintetben, mint az önkormányzati tisztviselők, akiket pedig a független megyei közönség választ. Ezeknek kellene az önellóságot, a politikai szabadságot képviselniök a tisztviselők közt, s ezek a pórázon vezetett rabszolgák, akik szégyenkezve mennek szavazni bevallott jobb meggyőződésük ellen a klikk jelöltjére, míg az állami tisztviselők, mint szabad emberhez illik, bátran nyilvánítja meggyőződését a választásnál. Mert az állami tisztviselő jól tudja, hogy a kormányt az igazság, a tisztesség, az adott szó

kütelezi, hogy egy tisztviselőt se bántson szavazataért, de a megyei tisztviselő érzi, hogy az uralkodó klikknek nem kötelezi semmiféle ilyen etikai szempont, s irgalmatlanul nyakát szegik a legközelebbi választáson, ha ellenük mer szavazni.

Igy süllyedt le a vármegye fokonként, így lett a nemzeti szabadság védbástyájából egy-két apró dinasztia tehetetlen játékszere.

Teremtjük ujja szabaddá a megyék közéletét, és ujja, lesz teremtve az egész ország közléte.

Ha valahol, hát Zemplénben van erre szükség, mert az országunk egyetlenegy vármegyéje se süllyedt olyan lihetetlenül mélyre, mint Zemplén.

Mi volt itt már évek óta a megyebizottság, amely az önkormányzati ügyeket intézte, amely a tisztviselőket választotta? Szolgabirokból, jegyzőkből, gazdaszektörből álló jámbor és alázatos gyülekezet, amely epedve leste a főispáni ajkáról szálló szent ígéket, hogy szolgálai visszhangja legyen azoknak. A választott tagok közt alig akadt egy-két önnálló szabad ember, a többi mind csak azt kereste, hogy hogy járhat legjobban kedvében a hatalomnak. Így fajult el a megyebizottság erős intézménye, így lett apró, önző hatalmi érdekek származó szolgálójává. Ezért nem jutott ebben a bizottságban diadalra a közérdek,

ezért nem fejezte ez ki soha a nép érzését és akaratát.

Ezt a bizottságot kell megújítani és felfrissíteni, ha azt akarjuk, hogy megújuljon a vármegye. Azon kell igyekeznünk hogy csak teljesen független elemekből álljon, s aki nem független, az mind kiszoruljon belőle.

A lefolyt megyebizottsági választás csak előjáték volt a küzdelemnek, amely ezután következik. Sokat ígérő, nagy sikerű előjáték. Első diadala az öntudatra ébredt zempléni polgárságnak, első győzelme a vármegye független szabad népének.

Ennek az első összecsapásnak a sikere lelkesítsen a további harcra, hogy a klikkuralom bálványának helyére felállíthassuk végre vármegyénk termében a közérdek s a polgári szabadság szent oltárát.

Buza Barna.

Nov. 19.

Honvédség és Gotterhalte Az ujhelyi honvéd tisztikar a múlt pénteken délelőtt *Bernárd* őrnagy vezetésével alatt kikocsizott Bodrog-Olasziba, Stefániának tisztelegni. Ez ellen semmi kifogásunk sincs.

Az már sajtáságosabb dolog, hogy a honvédlegénységéből is kimaszíroztattak gyalog egy diszszázadot, amelytől előbb egy pár dala betanítottak, hogy avval a fenséges grófnét gyönyörködtesék. De ha a szolgálati szabályzat megenged a tiszturaknak ilyen apró kedvteléseket, hát isten neki.

— Ah, csak havannám illata, úgy e kellemes? de ha neked kellemetlen, letezem!

— Azt hiszed, én oly ügyügyi vagyok, hogy nem bírom az illatszert megkülömböztetni a dohány-szagtól!

— Én édes Lilim, tudja, hogy parfümöt soha se használok!

— Mutasd a zsebbelid!

— Ime!

— Női zsebkendő, jázmin illat, te engem megesaltál!

Idegesen jár fel s le a szobában s tépi a zsebkendőt.

— Ugyan mutasd csak kérlek azt a szerencsétlen zsebkendőt! S csakugyan idegen e női zsebkendő, Mari jegyzéssel. De hogy kerülhetett a zsebbe?

— E már mégis szemtelenség, még esodálkozást színel, s adja az ártatlant! Te gyalázatos, te szénnai, te bitang, te, te, te! . . .

Szavait elfojtják a künnyeg s fuldokolva a divánra rogy.

— Jaj, meghalok!

— De édes Lilim, legyen eszed, hiszen tudod, hogy kivüléd senkit se szeretek; ne légy már folyton rabja szerencsétlen féltékenységednek! Tudod nincs egy parányja szívemnek, mely nem érted égne! Térdeimen kérlek — (közbe hátát simogatja) — térj magadhoz, bizzál bennem feltétlenül, tudod, hogy szívem nem futó homok, mely a szél

TÁRCA.

Gyónás.

Szent atyám, irtózatos bűn Nyomja árva lelkemet. Szörnyű vétek, azt hiszem, hogy Megbocsánni sem lehet.

Értem, jól tudom, hiában Esdekelnék angyalok: Im bevallom szörnyű bűnöm: Bálványimádó vagyok.

S a bálvány, kihez naponta Hő imám szállanak, Nem kövekből faragott kép. Nem hideg márványalak.

Édes élő, kis leány, ő. Szívem, üdve, melege, Földre szállott égi álom, Eleven tündérrege.

Szép szemében a mennyország Üdvössége ott ragyog, Szép szeméből mosolyogva Néznek rám az angyalok.

Tőle várom a megváltást, Tőle várom üdvömet, Ily nagy bűnre bűnbocsánat Tán az égből sem jöhet.

Szent atyám, ne oldozzon fel, Ugyis mindegy már nekem; Hisz tudom, ha ma felold is, Holnap újra vétkezem.

B. B.

A zsebkendő.

A Felsőmagyarországi Hirlap eredeti tárcája. Írta: Szegner Emil.

II.

— Édes Pityukám, hol járt tegnap este? szegyelje magát, maga esúnya! (közbe puha karját nyaka köré fonja.) Még csak jó estét se jött mondani nekem.

— Kedves Lili, nevetni fog, ha megtudja! Képzelve, megjött Vigrási Arthur, régi jó barátom. Szomorú Vendelőknél szállt meg, — maga ismeri őket, náluk még a nap is elszokott a mosolytól, s ha csak akad, oly hideg, mint Szibéria jégesajja; — felkért azért, hogy az estét velem töltsem. Ha látta volna Vendelőt, mintha egy romra mozaikot festenek oly rikító színű ruhában, nyaka körül az elváhatlan lilaszínű boa, ép úgy nézett ki, mintha óriás kígyó egy hideg boglya kemenczén melegedne. Sógornéja is ott volt; mindig vártam, mikor szólal meg, engedeimet kérve bátor fellépésért, de a helyett csak ült szóltan, mereven székén, mintha bábu volna, sokszor azt hívém, hogy a támlánytól rögtön bocsánatot kér, hogy terhelni merészkedik. Hogy tudtak ebből az eleven kislányból ily hideg etikettmel nevelni? Vendelő, gratulálok, s egyszersmind felkérem, hogy nyisson egy apáca nevelőt!

Aztán megjötték a nyakkendősök

is. Csongrádiné a két leányával, a mama fekete ruhában és fűszínűnyakkendőben páváskodott. Vendelő meg is jegyezte rögtön: „Édesem, minő szép nyakkendő van!” Meghiszem azt, de drága is volt ám, ilyet csak Bécsben tartanak raktáron! „Jagán? Az én boám párizsi, forjtem lepett meg vele, tudja, hogy svermoloek Párizsért. Ah Párizs!” A fiatalabb lány veres nyakkendőben, fehér blousbnn és zöld szoknyában volt, no legalább nemzeti színben játszott, az idősebb fekete ruha és sárga nyakkendővel volt ékesítve, nem hiába idősebb, de okosabb is, tudja, hogy nálunk a többség a fekete sárgának hódol.

Ott voltak még a mindig piros menyecskek is tetőtől talpig pirosban, pardon a hajuk kivétel!

— Pista, te engem megesalsz, te másutt voltál!

— De feleség!

— Semmi de. Valld be, hol voltál?

— Ugyan mondd, miért titkolóznám?

— Engem félre nem vezetsz, tanulmányozlak; oh már két éve tanulmányozlak. Elmúlt az idő, mikor vakon hittem neked! Valahányszor nagyon akarsz szórakoztatni, s dorombolsz körülöttem, mint egy vén kandur, mindig tudom hogy rossz fát tettél a tüzre. Hát, de mi ez, — valami különös illatot érzek!

Hanem az már határozott botrány, hogy azokkal a jó magyar fiúkkal elénkeltették ott az olasz parkban azt a himnuszt, amelynek hangjaiban rablánc esőré, hóhér vigyorog, szegény és megaláztatás korbácsa csattog, bitóra hurcolt vértanuk halálhőrgése zug a magyar ember fölébe: a *Gotterhalte!*

Istenem, hát soha se fogunk már mi megszabadulni ennek a himnusznak a gyűlöletes hangjaitól? Mindig üldözni fognak minket, mint egy örök átok?

Es épen azoktól, akikbe reményeinket vetettük, akikben névtelen félteneinket hittük újraszületni, — a magyar honvédektől kell hallanunk ezt a dalt, amely kigunyolása, megcsúfolása mindennek, ami szent életünk!

Honvédség és Gotterhalte! Hát kell keservebb szatira, mint ez a két név együtt?

Ugyan tiszt urak, mi szükség volt arra, hogy a magyar honvédek ezt az idegen himnuszt megtanulják és elénekeljék? Mi szükség volt ennek a himnusznak a hangjaival megfertőzteni Bodrog-Olaszi becsületes magyar levegőt?

Vagy csakugyan nincs egyéb különbség a honvédség és az osztrák hadsereg közt, minthogy az egyik németzövegvel énekl az osztrák néphimnuszt, a másik magyarral?

A mumus.

Ujból foglalkozunk kell a „Z. U.”-gal. Szívesebben hagynók választ nélkül legujabb ferdeit, de vannak emberek és lapok, akik, ha immár unalmassá vált kirohanásaikat feleltre nem méltatják, meg garra kúrtolják, hogy ime övék a dícsőség pálmája.

A „Z. U.” legutóbbi számában közül egy cikket, melynek címe: „A F. H. magára ismert.” Ebben azon örvendezik, hogy egy előbbi vezércikkében általánosságban megírta, hogy „néhány újdonsült függetlenségi jelölt” a szocialista tanokat belekevergeti a programjába s erről, ugymond, a F. H. magára ismert.

Tulajdonképen rosszul írta a Z. U. e cikkének a címét. Azt akarta tulajdonképen írni, hogy dr. Buza Barna felüls szerkesztők magára ismert, hiszen nem a F. H. hanem dr. Buza volt képviselőjelölt.

Ennek pedig ugyan könnyű volt felismernie, hogy a Z. U. a „néhány újdonsült függetlenségi jelölt” közé őt is old számítja, mivelhogy előző számaiban a Z. U. minden általánosság nélkül, egyenesen, név szerint kiírta, hogy dr. Buza Barna szocialista, vagyonfelosztásról beszél programbeszédeiben, látja az urak ellen stb. Ha valaki ezen előző cikkek után sem ismerné fel, hogy a Z. U. az ő általánosságban megírt

cikkében is közzészámítja dr. Buza Barnát azon „újdonsült függetlenségi jelölt” közé, a kik »a programjukba szocialista tanokat kevergetnek», annak vagy oly egy-együtnék kellene lenni, mint aki azon t. lap minden egyes sorát készpénzre veszi, vagy oly kurta emlékeztetőnek, mint egynemely szerkesztők, kik a saját lapjukban pár hét előtt önmaguk által megírt cikkek tartalmára sem emlékeznek. — Hogy mi is általánosságban szólunk.

Nálunk, mióta a szocialis-tikus tanok rosszakaratu elferdítésével néhány vidék, köztük a mi bodrogközi járásunk hiszékeny földes népének fejét néhány év előtt megzavarták, — szokásba jött, hogy minden becsületes, önzetlen emberre, a ki nem kapzi a vagyongyűjtésben, akiben van egy kis altruizmus, akit nem lehet egy darab konceal bármily elforgatásra birni, akire már a rosszakarat sem képes semmi bünt kiűteni, ráfogják, hogy szocialista.

Nálunk a szocializmus valami nagyon rosszat, a szocialista valami nagyon veszedelmes embert jelent. Legalább a közönség legnagyobb része szemében. Ninesenek tisztában a szocializmus lényegével, hiszen a legtöbb, valószínűleg még azok a klikkbeli urak sem, akik a Z. U.-ot havi 10—10 korona segélypénzekkel ideiglenesen fenntartják, valószínűleg maga a cikkíró sem hallott egyebet harangozni a szocializmus felől, mint amit a lapok írtak akkor, midőn néhány vidék elámitott zeresenedett parasztjai földosztásról álmodoztak.

Nem akarunk itt, hiszen nem is, feladatunk és terünk sincs reá, a szocializmus lényegéről hosszabban beszélni. Csupán annyit jegyzünk meg, hogy aki már nagyobb fáradságot nem is akar venni magának, ha felüti a Pallas Lexicon vonatkozó lapjait, meggyőződhetik, hogy »szocialistáké gyűjtőnévvel ma igen különféle, egymástól igen fontos jelenségekben is eltérő elvek hirdetőit foglalják össze, s hogy ez elvek hirdetőinek nagy többsége semmi közösséget nem ismer a vagyon felosztásnak, a magánulajdon eltörlésének elenyésző esekély számú követelőivel.

A »szocializmus» szó tehát, ha azt tudományos értelemben vesszük, nem jelent eo ipso veszedelmes tanokat, hanem jelent egy pártot a társadalomban, a politikában, a tudományokban, melynek, mint minden pártvezetnek, sajnos, vannak tulhajtott kinövésai is. Elvei közül igen sok hódít mindegyre nagyobb tért a művelt nyugaton silyen vagy legalább is rokon elvnek tekinthető a progressiv adórendszer elve, melyet a függetlenségi és 48-as párt is fölvetett programjába s melyet képviselőjelöltünk dr. Buza Barna

fogódit játszanak, igyekeznek a dobásokat kikerülni. A következők lapja egy tojásain ülő stíglincz ezukorból, harmadikül egy sánta trobadour repül gipszből, és mitán a férj elég ügyes ezen esesebecsékkel a személyes érintkezést kikerülni, hol székbe, hol asztalba, majd falba ütődve, esőrömpölve törnek össze.

Ki tudja meddig folytatná e tragikomikus játszmat, ha erős kopogás az ajtón (szerencsére a disz tárgyaknak, talán a férjnek is) félbe szakítani nem kényszeríti s rögtön utána belép egy úr, ki ekként jelenti be magát: En Bivővári Bivős Hector vagyok, (különbön elsőrangú bivész.) azért kívántam tiszteletem tenni, mert öreg anyám egy zseb-kendőjét tévedésből a nagyságos urnak a zsebébe varázsoltam, smivel ez öreg anyámnak kedves emléke, méltóztassék kegyesen-visszaszolgáltatni.

A Vezuv kitombolta magát, s kihült lábájában a béke olajaga terem.

is hirdett. Ezt az elvet torzította a Z. U. cikkírója veszedelmes tév-tanná, ebből hámozta ki ő vakmerő phantasiával a veszedelmes lázító, ezt a céltudatos, rosszakaratu nevetéséges ferdités utasította vissza a mi képviselőjelöltünk, a ki külföldben a szocializmussal közösséget sosem ismer.

Ha a Z. U. cikkírója tudományos dolgokkal egyáltalán foglalkozik, vagy csak a külföldi vagy ha csak az országos hírlapirodalmat is figyelemmel kíséri, tudnia kell, hogy a szocializmusnak — nemesak a bodrogközi tévtanoknak, hanem sokkal inkább a minden felforgatást ellenző szocializmusnak mint tudományának s mint társadalmi és politikai párt-nak immár nagy irodalma van s újságjai is vannak. Ha most már tekintetbe vesszük az ő nézeteit az újságíró hivatása felől, nem tartjuk képtelenségnek, hogy bár most mint munusall íjesztgeti olvasóit a szocializmussal, egykor ő, mint »hivatásos újságíró» a szocialista hírlapirodalom s lehet hogy ép a kiméletlenebb irányú szocialista hírlapirodalom szolgálatába fog szegődni. Elvégre ez a párt, ugy mondják, pénzzel rendelkezik és jó tollú írónak könnyen adhat némi fizetéstobletet.

R. I.

Jövő feladataink.

Az egész világban mindenütt, kivétel nélkül a gazdasági kérdések dominálnak ma. Hatalmas nagy államok isszonyú erőfeszítést tesznek, minden lehető elkövetnek, sőt a háborítól és a véráldozástól sem riadnak vissza, csakhogy gazdasági fejlődésüket és anyagi gyarapodásukat biztosíthassák. Nagyon természetes ennélfogva, hogy Magyarország sem maradhat tétlen a küzdelemben. Sőt akarva — nem akarva, de már csak saját jól felfogott érdekünkben is — ha élni s mint homogen nemzet létezni akarunk, nekünk is bele kell illeszkednünk a világ gazdasági rendszerébe, áramlatába s gazdasági önállóságunk törvény biztosította jogával nem csak élnünk, de sőt ha szükséges — s ennek ellenkezőjét ki állíthatna? — meg kell védelmeznünk a legerélyesebben gazdasági és anyagi érdekeinket. Ennek érvényesítésétől nem tágíthatunk, mert ez jövőnk kulesa, anyagi prosperitásunk posztulatuma, nemzeti haladásunk conditio sine qua non-ja. Mert a jelen állapot nem gyarapodás, hanem csak sorvasztó teng-élet nem virágzás és haladás, hanem igazabban szólva könnyelmű öncsonkítás s minden reális alapot nélkülöző chiméra.

Éppen azért szükséges, a biztos fejlődés alapjára helyeyeznünk gazdasági életünket mert külföldben el-sorvad, elgyengül s bár lassan, de biztosan saját anyagi erein elvérzik az ország. S valóban különös jelen-ség tárul elénk, ha Magyarországot jelen perspektíváját nézzük. Elismert dolog, hogy Magyarország földművelő állam: ipara alig van; kereskedelme alig egyéb, mint külföldi nagykereskedők bizományossága, ez is többnyire hitelen épül és áll.

Pénzüntézeti is nagyrészt csak — sajnos, de való! — fiókok, nagyipara az alakulás kezdetlegességén vajudik, de megszületni nem akar. Földművelése a legnagyobb válságban van: mert míg a középbirtok — a gentry — letörött, s az ősi Curiáknak búcsut mondott, addig másrészt a kisbirtok — a paraszt — isszonyú tömegben Amerikába vándorol. Mi tehát a teendő? Mi más, mint az, hogy az iparnak és kereskedelemnek első és nélkülözhetetlen alapföltétele, vagyis a föld válsága megszűnjön és a birtokos osztály né mi erőhöz jusson. S ezzel kapcsolatban pedig a másik teendő az, hogy az ipar és kereskedelem fejlesztessék, annak fejlődése biztos és szilárd alapra emeltessék.

Régi vágya, óhaja a magyar nem

zetnek, hogy azokhoz a jövedelmek-hez, a melyeket a földből húz, az ipar bevételeit is esatolja, s ily módon gazdagodjék. S ezen vágya, óhaja nem is újabb keletű, sőt inkább nagyon is régi, mert hisz culturális történetünk bizonyítja, hogy az ipar fejlesztése, és a kereskedelem föllendítése már Arpád-házi királyaink gondját képezte, s dicső királyaink alatt az ipari és kereskedelmi téren élénk és befolyásos helyet biztosított maga számára az ország. Később csakis a zivatáros idők sodra terelte és zökkentette ki a nemzetet e térről, hogy elvesztett politikai függetlenségével együtt anyagi érdekeit is martaléku hagyja zsarnokának. Végre valahára aztán sok és keserves tanulság, szenvedett szegénység után reájöttünk arra a tudatra, hogy anyagi függetlenségünk alapja kell, hogy legyen az állami függetlenségnek, s hogy a gazdasági fejlődés biztosítékai nélkül, az állami és hatalmi fejlődés lehetetlen és nem más, mint öncsalás.

Országunk 34 éves alkotmányos fejlődése hangosan bizonyítja hogy Magyarországnak jövője fitt az iparosság erejének edzésétől, ipari képességének kifejlesztésétől, és pedig keletős ereje u. m.: *financialis és sociologiai*. Szükséges tehát, hogy ez legyen minden józan, független hazafinak politikai hitvallása, evangeliuma. *Ipar nélkül, önálló vámtérről nélkül*, amely amannak feltétele: talán soha sem lábalkunk ki a szegénységből. Mert bizony, mi tagadás, szegények vagyunk, pénztelenek vagyunk, s az európai mai élet főcharacteristiconja: a munka láza, tevékenysége hiányzik nálunk. A vállalkozó kedvet, sőt a vállalkozás alkalmát, eszközeit, módját, elveszi egy körülmény, mely nem engedi; hogy a magyar ipar erőre kapjon: az *önálló vámtérről hiánya*. Ennek következménye azon igazán szomorú valóság, hogy az iparos népesség még a nagyobb városokban is feltűnően csökken és évről-évre apad a vállalkozók és munkások száma. És ez nem változik meg mindaddig, míg egy vámtérről, vagyis egy kötélen lógunk Ausztriával. A ki ebben kételkedik, legott meggyőződik az ellenkezőről, vagyis állításunk igazságáról, ha a kereskedelmi miniszter által kiadott iparstatisztikai nagy munkát tanulmányozza és abba beletekint, amely a legprecízebb pontossággal kimutatja, hogy mennyire elmaradtak vagyunk mi, magyarok az ipar terén, hiszen e nagy mű szerint hazai iparunk nem fedezi az ország szükségesletének még csak 25 százalékát sem.

Ime, ez is mutatja, mennyire szükséges iparunk hathatós fejlesztése. Ebből önként folyik a következtetés, hogy a nép szervezése, a nemzeti munkásság organizálása és az iparra való következetes irányítása a legsürgősebb és egyetlen szükséges feladat. Mert ezen feladat nem más, mint a magyar erő s főleg a magyar középosztály helyét méltán és hivatásszerűen elfoglaló iparosság erejének kultiválása, trenirozása. Mert Magyarország ereje, jövője csak az odaadó és vidáman folytatott, anyagi és szellemi gyarapodást nyújtó ipari és kereskedelmi munkásságban fejlődik. Ma a munka és az anyagi téren való haladás képezik igazi erősségeit az országnak. De ennek elengedhetlen feltétele: az önálló vámtérről letétesítése, statnálása. Minden más közéleti tevékenységünknek az kell, hogy legyen archimedesi pontja, melynek segítségével ki fogjuk tudni emelni eddigi sarkibaól iparfejlesztési világunkat és oda fogjuk tudni állítani, fejleszteni és irányítani, ahová azt a ténynek logikája követeli és Magyarország anyagi érdeke parancsolja, hogy az életszükségletet képező iparcikket idehaza állítsák elő, s ne fizessek el évente mindenünket a külföldnek. Mert csak, ha az önálló vámtérről a bécsi rongyot el-

hátán világokat fut be, de tiszta tó tükre, mely csak akkor hevül, ha mosolyod esőkölja.

— Igazán? Hát a zsebkendő?
— Edes istenem, ha mondom, becsületszavamra, hogy nem tudom, hogy került hozzám, már csak elhitheted!
— Ki az a Mari?
— Hogy tudjam. Összes ismerősem között senkit se hívnak így!
— Láfári nem tudom! Megállj visszafizetem én ezt neked százososan, ha bele halok is! Rossz nő legyek? nem és százosor nem! De hogy büntessem? Elválok, el, el fogok válni! Persze jó is volna ugy-e? Azért se válok! Hogy nevetne az orra alatt, s megint kerítene magának egy másik bolondot! Jó is volna! De nem engedem, maradok, maradok maradok! Lelővöm, igen leelővöm, ha nem az enyim, a másé se legyen!

Szétnéz, meglátja a diszasztalkán a különféle esesebecsék, örült dühében egy gitározó békát kap, s az urához csapja. O mint gyerekek, ha

zárja fölünk, lesz életképes és becsületes iparunk, ha ipari szükségleteinket hazulról fődöhetjük, fog megvárni a jólét sorainkban, meri a gabonáért kapott pénz a nemzeti vagyont gyarapítani évente száz és száz millióval s Magyarország a vagyonosodásnak ma még elképzelhetetlen fokára emelkedhetnék pár rövid lustrum alatt.

A régi mezők mellett, amelyekben a kereslet, a megélhetés nehézzé vált, új mezők, keresetforrások nyitása: ez a legfőbb emiens állami feladat, mert valljuk meg, hogy a föld népe nekünk többé jelen állami s kulturális berendezésünk s igényeink mellett nem eléggé jövedelmez és éppen ezért a mezőgazdaság nem lehet többé egyedüli fenntartója államiságunknak, főleg, ha — a mint a tények számokban bizonyítják, — a behozatal és kivitel állandóan passzív merleggel záródik ránk nézve. Az önálló vámtérület felállítása, létesítése s ennek révén, alapján Magyarország talpra állítása, kell, hogy legyen legnemesebb ambíciója a közélet minden vezetőjének, tényezőjének. Ez azon nagy és áldásos bankó, amelyet be és fölkellet váltanunk. Az élet, a szomorú valóság kell, hogy legyőzzön, hátterbe szorítson, minden furfangos diplomáciai mesterkedést. Ez oly posztulatum, amelytől el nem térhetünk, ohhez jögnök van, mert ettől függ jövőnk.

Demeter János.

HIREK.

— **Erzsébet-ünnepély.** A helybéli főgymnasium f. hó 17-én, vasárnapon Erzsébet királyné emlékeztetőre látogatott gyászünnepélyt rendezett. Az ünnepélyt „Noble Passionen” ez nyitány vette be, melyet az ifj. zenekar adott elő, Ezután *Bakajsa* Andor ifj. elnök lendületes előadással szép ünnepi beszédet mondott. Nagy sikert ért el az ifj. énekkar Beethoven „Isten dicsőségének” előadásával. Majd *Szekely* László és *Mecser* Tibor játszottak el zongorán egy Schubert-indulót szép sikerrel. Különösen jó hatást tett *Somogyi* Bertalan V. o. t. szavalata, kinek élénk, temperamentumos előadása és kellemes esengős hangja szép reményekre jogosít. Majd ismét a zenekar lépett ki a pódiumra es népdalegyvelegével méltán rászolgált a sürtő tapsokra. A zenekart *Mihályfi* József intézeti karmester tanította be, így az ő érdeme a pompás, összehívó előadás. *Burger* Jenő VIII. o. t. mély érzéssel, sikeresen szavalta el Pósa alkalmi költeményét. Kiváló sikert aratott *Schön* Géza, VIII. o. t. bravyoros hegedűsölője is, melyet élvezetesebbé tett *Maláricsk* Lajos pontos zongorakísérete. Még *Hám* Sándor tanár emlékezett meg tartalmas beszédjében arról a nagy veszteségről, mely a nemzetet Erzsébet elhalalozásával érte, aztán az ifj. énekkar, melynek gondos betanítása *Somogyi* István tanárt dicséri, a Király-hymnus emléklésével bezárta az ünnepélyt.

— **50 éves papi jubileum** A csöndes hegylajai város, Tarcalz ünnep előtt áll. Husz plebánosa Gedeon János, ki szonhat év óta vezető az ottani hívek lelki ügyeit, ötvenedik évfordulójára előtt áll annak a magas momentumnak, midőn pappá szenteltetett. F. hó 23-án tartja, ugyanis aranyismerőjét, mely alkalomból paptársai és hívei, kik mindenkor igaz szeretettel, tisztelettel viselkedtek irányában — mint halljuk — ovatióban öhajjták részesíteni.

— **Sulyovszky István** nagymihályi ügyvéd és városi t. ügyész, f. hó 14-én Gróf Andrassy Dénes hitbizományi uradalmának teljhatalmú igazgatójává lett kinevezve.

— **Uj körorvos.** A dr. *Friedmann* Adolf gálszécsi orvos elhalalozása folytán megüresedett cseleji körorvosi állást dr. *Szekely* Béla, tőketeres-besi orvos nyerte el.

— **Függetlenségi körünk.** f. hó 20-án szerdán este 8 órakor a Magyar Király szálloda nagytermében tartja alakuló közgyűlését. Kérjük az eszme híveit, hogy minél számosabban jelenjenek meg, s az aláírási íveket hozzák magukkal.

— **A szegi malom felszámolása.** A felszámolás alatt levő Szegi-malom részvénytársaság elkészítette a vagyommérleget. E szerint a részvényesek részvényenkint 424 koronát kapnak a 400 koronával befizetett részvényekért. A beváltást a zemplésvármegyei kereskedelmi, ipar-, termény- és hitelbank teljesíti majd a közgyűlésileg meghatározandó időben, valószínűleg még a jövő hó végétől kezdve.

— **Idegizgató családi dráma.** Tenenbaum volt kassai izr. hitközségi metnai másfél évvel ezelőtt egy hozmonnai kereskedőhöz adta nőül lányát. A fiatalok boldog családi életet éltek, s az asszonynak nem rég egy kis gyereke született. Beteggyáiban azonban az asszony idegbeteg lett s tegnap összeszólalkozván urával, elvakult haragjában hozzá vágta a kis gyereket, aki az esés következtében szörnyen halt. Az asszony megőrült cselekedete után s bár férje tagadja ezt, valószínű, hogy tettét már nem beszámítható állapotában követte el.

— **Gyilkosság.** Pák Ilona nagycsebbi 22 éves hajdonn lényit e hó 5-én a sztrazi erdőben halva találták. A megejtett orvosrendőri vizsgálat igazolta, miszerint Pák Ilonán valaki erőszakot akart tenni s valószínűleg az ennek folytán keletkezett összetűzésben kapta fejére azon súlyos sérüléseket, a melyek szörnyű halált okoztak. — A tettes eddig még ismeretlen.

— **Hivatalos hirdetés.** Sátoraljai hely város közönsége a magas állam kinstártól a borítal s hus fogvasztási adók beszedési jogát 1902. 1904. évekre megváltván, a város, mint a kinstár jogaiba lépett erkölcsi testület a bortermelekkel és magán fogvasztókkal kiegyezni szándékozik. Ebből folyólag felhívának az érdekeltek, hogy bor közzeltek 1901. év november 30-ig a fogvasztási adókezeléségnél. (Rákóczy utca 755. szám alatt) jelentésk be, ellenesetben boruk elitkoltaknak fog tekintetni, s a bejelentést az elmulasztók szigorúan büntettni. — Ezzel kapcsolatos értesítetnek a kiegyezni szándékozik, hogy frásbéli ajánlataikat a város polgármesteréhez címezve 1901. év dec. hó 10-ig annál is inkább nyujtsák be, mert ellenesetben az egyezkedésre igényt tovább nem tarthatnak. Kelt Sátoraljai helyben, 1901. évi nov. hó 10-én *Szekely* Elek, polgármester.

SZÍNHÁZ.

Szombat: „Gésák”.

Sindey Jones, dallamos gördülkény zenéjű operettje még igen sokáig nem fog veszíteni vonzó erejéből.

Igy kombináltam: a Gésák okvetlenül telt házat vonzanak. Ha a közönség csak némileg is meg van elégedve a társulattal, meg fog telni a ház, — ha nem telik meg, bizonyos, hogy a társulatban van a hiba.

A ház pedig nem telt meg, és ez igazolja azt, amit előbb írtam, hogy az új primadonna nem vált be. Mert a társaság többi tagja ellen alig lehet kifogás.

Egyébiránt *Gergely* Giza, Mimóza szerepében sokkal jobban játszott is, énekel is, mint előbb.

Sajnálattal hallottam, hogy a kisasszony személyét sértést látott abban, amit a multkor felőle írtam. Ilyen szándék távol állott tőlem, absolute semmi okom nem lehetett rá. Az előadásom szerzett impresszióimat adtam elő teljes őszinteséggel, ezt tartom a színi tudó-

sító kötelességének. A balsikerért sem a kisasszonyt kárhoztatom. hanem a színügyi bizottságot, amely késedelmével elrontotta az idei szent.

Az előadás küllömben igen jó volt. *Tábori* Vuncsit, *Dobó* Imári márkit kitérően adta. *Horváth* szépen énekelte, *Remete* szintén. *Várady* Margit kedves, esiesergő Molly volt, kellemes hangja is tetszett. *Csiszérné* is jó volt.

Az este fénypontja a négy Gésa volt: *Pataki* Riza, *Berlányi* Vanda, *Garay* Szeréna és *Szelényi* Ilona. Remekül néztek ki együtt, s bájosan mozogtak és táncoltak.

A legnagyobb óvációt egy teljesen néma szereplő kapta: *Gulyás*. A társulatnak ez a kitűnő és népszerű komikus, — isten tudja, miért? — statisza szerepet kapott a Gésákban. *Egy tiszta* volt. Mikor a többi tiszta között a színpadra jött, tapsvihar fogadta, s egy szép töviskoszorút adtak fel neki, üldöztetése s mártírósága emlékére. Így szolgáltatott igazságot a közönség méltatlanul mellőzött kedvencének.

Küllömben igen rosszul játszott *Gulyás*. Rettentő bamba katona volt. Ajánljuk a direktornak, hogy máskor ne adjon neki ilyen szerepet, mert nem érdemli.

Vasárnap: „Vigécek”.

Vasárnap este is egészen üres ház: ez már igen sokat jelent. Pedig nagyon jól adták ezt az elég szellemes bulnoltságot. *Gergely* Giza hangjánál volt, elég kedvesen játszott, s az utolsó felvonásban a cénaszál-kuplét betétnék igen szépen énekelte. *Dobó*, *Gulyás* és s többi vigécek jól játszottak, *Szelényi* Emilia egy kicsit torzított, de ilyen darabban nem árt. *Pataki* Riza kis szerepében igen jól nézett ki. — Dominálta a színpadot *Berlányi* Vanda ragyogó szépsége s játéknak vonzó gyermekes bája. Egyszerű bakfisruhájában rendkívül édes volt s olyan természetes kedvességgel játszott, hogy a nyílt színen megtapsolták. *Remete*, *Horváth*, *Tábori* jól játszottak.

Hétfő: „A Sasok”.

„Sok dolgok vannak ég és föld között, miket nem értünk” — így szól Hamlet királyfi. És helyesen szól. Mert például ki értené azt, hogy a *Sasok* második előadásán alig volt ember, a harmadik előadást pedig csaknem telt ház nézte végig.

Máskor operettekre telik meg a ház, s vigjátékra alig akad publikum. Most üres ház előtt mennek az operettek, s a közönség legalább úgy karpótolja magát, hogy a vigjátékokat frekventálja. Tessék elhinni, hogy nem a közönség a hibás.

Az előadás egészen jó volt, csak a szereplők egy kicsit rosszabbul tudták a szerepeiket, mint a multkor. Hamar felejt enek.

Kedd: „A vasgyáros”.

Elég nagy közönség nézte végig ezt a hatásos ügyes drámát is.

Pataki Riza most mutatkozott be tulajdonképen. Eddig mindenfélt játszott, csak olyat nem, ami szerepkörébe tartozik.

Claire hatásos, és hálás szerep, s *Pataki* Riza meghódította benne a közönséget. Első sorban természetesen igen szép volt, s királynői alakja már magában is nagy hatást tett. A hatást még fokozták fényes kosztümjei, különösen a harmadik felvonásbeli remek sárga selyem bál ruhá.

Igen jól interpretálta *Claire* arisztokratikus büszkeségét, s ennek a büszkeségnek fokozatos megtörését. Kissé modoros volt, túlságosan szavalt, és a szenvedély kitöréseit túlozta. A negyedik felvonás hatásos párbajjelenetében volt legjobb: diszkrét és elhű. Így kellett volna végigjátszani az egészet. Igen jó volt még *Athénais*-sal való nagy jelenetében, s egyáltalában a szenvedélyesebb részekben.

Partnere *Csiky* jól nézett ki, s jól játszott volna, csak még inkább szavalt.

Csiszérné eléggé ellenszenvenessé tudta tenni szerepét. Jól játszott, csak túlságosan affektált, s nem nézett ki olyan jól, mint máskor. *Berlányi* Vanda kedves, természetes és igazán bájos volt. Ő is három kosztümöt mutatott be, egyik szebb volt, mint a másik, *Jó* volt *Mezsáros*, csak túlságosan szentimentális. *Szelényi* Ilona, *Várady* Margit helyett ugrott be, s nem rontott.

Dobó nagyon jó volt. *Horváth* rokonszenvesen adta *Cotave* szerepét. *Remete* elég ellenszenvenessé herceg volt. *Gulyás* apró, komoly szerepében jó volt, de a közönség önkéntelenül mosolygott szavain.

Megint lent jár a színészegyesületől *Mészáros*, úgy látszik újabb válság, s újabb megnyitás lesz.

Jobb, változatosabb műsort, ujdonságokat, s még egy operett-énekesnőt kérünk.

A szombatra jelzett *Sarlay* Kornél komikus nem érkezett meg. Nincs is rá szükség, hisz komikussal olyan jól el van látva a társulat, hogy már *Gulyás* is csak statisza szerep jut. Énekesnőt pedig nem lehet komikussal pótolni.

TÖRVÉNYSZEK.

§ **Esküdtészeki tárgyalások.** Az őszi esküdtészeki ülések e hó 18-án kezdődtek a sátoraljai helyi kir. törvénytészeknél. Tudósítunk az eddig tárgyalott ügyekről következőkben számal be: Nov. 18-án szándékos emberöléssel vádolt *Labancz* Mihály sátoraljai helyi lakos büntügye, Előnk *Fornszek* Béla, közzvádó: *Hlavathy* József főügyési helyettes, védő: dr. *Erényi* Manó. A feltett vád bizonyítva levén, *Labancz* Mihály az esküdték »bűnös« kimondó határozata alapján 6 évi fegyházra ítéltetett. Védő semmisségi panaszt jelentett be.

November 19. Tót *Palkó* István dámózi szolgalegény ügye, melyről lapunkban már említés volt téve. Ez ügy ugyanis a tavaszi üléseken már foglalkoztatta az esküdtészeket, de befejezést nem nyert, mivel a vádolt elme-állapotának megfigyelését rendelte el a törvénytészek. Az orvos szakértők által adott vélemény szerint a vádolt elme állapota normális. Elnök: *Fornszek* Béla, közzvádó: *Olchváry* kir. alügyész, védő: dr. *Fried* Lajos. A vádbeli cselekmény terhelt ellen beigazolást nyrvén, az esküdtészek marasztaló verdiktje után 4 évi fegyház büntetést állapított meg a kir. törvénytészek Tót *Palkó* István terhére.

November 20. tárgyalásra körül *Luptovics* István facér mészáros legény ügye szándékos emberölés kísérletének vádjával van terhelve. A tárgyalás eredményéről, melyet a vádolt »cuccilista« észjárása és szónoki talentuma fog fűszerezni, lapunk következő számában referálhatunk.

A KRONDORFI A LEGJOBB NYÁKAOLDÓ GYÓGYVIZ.

Kiadótulajdonos:

LANDESMANN MIKSA

Glück Samu

fűszerkereskedő

(Sátoraljai helyi a megyeháza mellett)
ajánl jó minőségű **kávét** kilója
1 frt 20, igen jó minőségű 1 frt
40 kr.

Elveszett

egy fekete nyirott szőrű, vágott füllű és farkú kutya. „Kátsa” névre hallgat. Nyakán vékony aranylánc volt. Beesületes megtaláló illő jutalomban részesül.

